

**СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

II баг, Цагаан эрэг, Сүхбаатар сум,
Сэлэнгэ аймаг, 43081
Утас/Факс: (976)-7036-3040
Цахим шуудан: Selenge@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

**ХҮДЭР СУМЫН ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЬД БИЕ
ДААН НЭР ДЭВШИГЧ
ЧОЙДОГЖАМЦЫН ТУУЛ ТАНАА**

2024.09.08 № МНС-2024/10-ЦАТА-НА-98

танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд 2024 оны Хүдэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд бие даан нэр дэвшигч Чойдогжамцын Туулын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Хүдэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь 2024 оны сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуульд бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1:2020 Тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль,

холбогдох бусад байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Бие даан нэр дэвшигч Чойдогжамцын Туул /РД:МП70062169/-ын Хүдэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Бие даан нэр дэвшигч Чойдогжамцын Туулын мөрийн хөтөлбөр (*2* хуудас)-ийг хавсаргав.

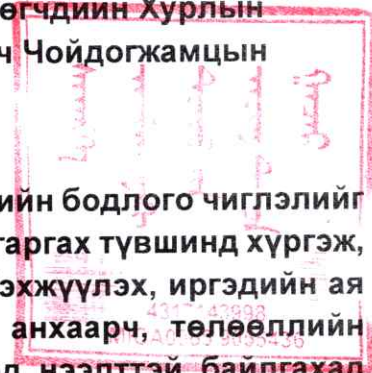
Хувийг: Хүдэр сумын Сонгуулийн хороонд

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ч.ЭНХТУЯА

**Сэлэнгэ аймгийн Хүдэр сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2024 оны ээлжит сонгуульд бие даан нэр дэвшигч Чойдогжамцын
Туулын мөрийн хөтөлбөр**

Хөтөлбөрийн зорилго: Төрөлх нутгийнхаа хөгжлийн бодлого чиглэлийг тодорхойлоход иргэдийн санал санаачилгыг шийдвэр гаргах түвшинд хүргэж, сумын нийгэм, эдийн засгийн чадавхыг сайжруулах, бэхжүүлэх, иргэдийн ая тухтай амьдрах таатай орчин нөхцөл бүрдүүлэхэд анхаарч, төлөөллийн байгууллагын үйл ажиллагааг хариуцлагатай, ил тод нээлттэй байлгахад оршино.

Зорилт-1: Иргэдэд хүргэх нийгмийн үйлчилгээ /эрүүл мэнд, боловсрол, соёл гэм/-ний чанар хүртээмж, ил тод, нээлттэй шударга байдлыг сайжруулж, иргэдийн сэтгэл ханамжийг нэмэгдүүлнэ.

1.1. Төрийн байгууллагуудаас үзүүлж буй үйлчилгээний чанар хүртээмжийн талаар иргэдээс сэтгэл ханамжийн судалгааг тогтмол авч, судалгааны дүн, иргэдийн санал хүсэлтэд тулгуурлан төрийн үйлчилгээг сайжруулах, чанаржуулах, шударга байлгах чиглэлээр холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллана.

1.2. Орон нутгийн онцлогт тохирсон бодлого тодорхойлоход ИТХ дахь нам, эвслийн бүлэг, төлөөлөгчидтэй хамтран ажиллаж, оновчтой шийдвэр гаргахад өөрийн мэдлэг, чадвар туршлагаа дайчлан ажиллана.

1.3. Сонгогч, иргэдтэйгээ улирал бүр уулзан, тэдний санаа бодлыг судлан ИТХ-аас гарах тогтоол шийдвэрт тусгуулах, хэрэгжилтийг хангуулах, тайлан мэдээллийг иргэдэд хүргэн төлөөлөгч-иргэний эргэх холбоог сайжруулна.

1.4. Эрүүл мэндийн төвийн орчин үеийн шаардлагад нийцсэн эмчилгээ, оношилгооны тоног төхөөрөмжийг нэмэгдүүлэх, эмч, сувилагчийг тогтвор суурьшилтай ажиллах, нарийн мэргэжлээр мэргэших, давтан сургах талаар баримтлах бодлогыг дэмжиж, хүн амд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулан иргэдийн зүгээс хяналт тавих боломжийг бүрдүүлнэ.

1.5. Сургуулийн өмнөх боловсрол болон бага боловсролын агуулгад үндэсний уламжлалт өв соёлыг тусгах замаар Монгол хүний сэтгэхүйн дархлааг бий болгоход чиглэсэн хөтөлбөрийг боловсруулж, батлуулах, хэрэгжүүлэх чиглэлээр мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран ажиллана.

1.6. Соёлын төвийг мэргэжлийн, чадварлаг боловсон хүчнээр хангах асуудлыг холбогдох төрийн байгууллагуудтай хамтран шийдвэрлүүлнэ.

1.7. Зөв зохистой хооллолт, цагийн зөв менежмент, хөдөлгөөнөөр дамжуулан иргэдийн эрүүл мэндийн боловсролыг дээшлүүлэх ажлыг дэмжиж ажиллана.

1.8. Сумандаа гүний цэвэршүүлсэн усны үйлдвэртэй болох саналыг дэвшүүлж, шийдвэрлүүлнэ.

Зорилт-2: Хөдөлмөр эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх, өрхийн орлогыг дээшлүүлэх талаар сумын онцлогт тохирсон бодлогыг залуучууд, иргэд, төрийн байгууллагуудын саналд тулгуурлан тодорхойлж, эцсийн

бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг дэмжин ажиллах, худалдаа үйлчилгээний салбарыг үйлчилгээг сайжруулна.

2.1. Сумын хөдөлмөр эрхлэлт, зуучлалын үйлчилгээний хүртээмж, ил тод байдалд төлөөлөгчийн зүгээс хяналт тавьж, иргэдэд нээлттэй мэдээлнэ.

2.2.Хоршоог хөгжүүлэх сангийн төслийн зээлийн хэрэгжилт, эргэн төлөлт, үр дүнд хяналт тавих сумын комиссын бүрэлдэхүүнийг нийгмийн идэвх сайтай, шударга хүмүүсээр бүрдүүлэхэд дуу хоолой болж, үйл ажиллагаанд нь иргэдтэй хамтран хяналт тавих замаар сангийн зээлийн үр өгөөжийг сайжруулна.

2.3.Хүдэр сумын байгалийн үзэмж, баялгийг түшиглэн Монгол ахуйд суурилсан “Эко” аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх замаар өрхийн орлогын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлэх санал, санаачилга гарган, дэмжиж ажиллана.

2.4. Хөдөө аж ахуйн салбарыг эрчимжүүлэх, малын үүлдэр угсааг сайжруулах замаар малын ашиг шимийг нэмэгдүүлэх бодлогыг дэмжинэ.

2.5 Малчин хүний ажил сонирхлыг илэрхийлэх, хамгаалах, туслан хөгжүүлэх, малчин өрхийн ашиг орлогыг нэмэгдүүлэх, амьдралын түвшинг дээшлүүлэхэд чиглэсэн бодлогыг дэмжиж, хэрэгжүүлнэ.

Зорилт-3: Байгалийн унаган төрхийг хадгалах хамгаалах, алдагдуулахгүй байх, баялгийг зөв зохистой ашиглахад чиглэсэн бодлогыг тууштай дэмжин иргэд олон нийттэй хамтран ажиллана.

3.1. Хүдэр сумын нутаг дэвсгэрийн хөгжлийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт, аж ахуйн нэгж, иргэдийн эзэмшил ашиглалтад олгогдоогүй, онцлог бүхий нөөц газруудыг сумын тусгай хамгаалалтад авах саналыг ИТХ, Засаг даргад дэвшүүлэн тавьж, шийдвэр гаргуулах талаар сумын ард иргэдтэй хамтран ажиллана.

3.2. Байгалийн баялгаар эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх бодлогыг баримталж, энэ чиглэлээр ажлын байр шинээр бий болгох санал санаачилгыг дэмжин шийдвэрлүүлэхэд анхаарна.

3.3. Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн орлогоос хуулийн дагуу байгаль орчныг нөхөн сэргээхэд зарцуулах хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх саналыг холбогдох байгууллагад уламжлан, мод, бут, цэцэрлэгжүүлэлтийн ажлыг дэмжин хамтарч ажиллана.

3.4. Сумын төвлөрсөн хогийн цэгийг суурьшлын бүсээс гаргаж, Хог хаягдлын тухай хуулиар тогтоосон стандарт шаардлагын дагуу хашаа, хамгаалалт, камертайгаар байгуулах, хогийг ангилах, ялгах, дахин боловсруулах чиглэлийн санал, төслийг бодлогоор дэмжихэд иргэдийн дуу хоолой болж, шийдвэрлүүлнэ.